

JAGDAMBA EDUCATION SOCIETY'S SANTOSH N. DARADE POLYTECHNIC

At. Babhulgaon, Tel. Yeola - 423 401

CENTRAL LIBRARY

Please consider the environment before printing...

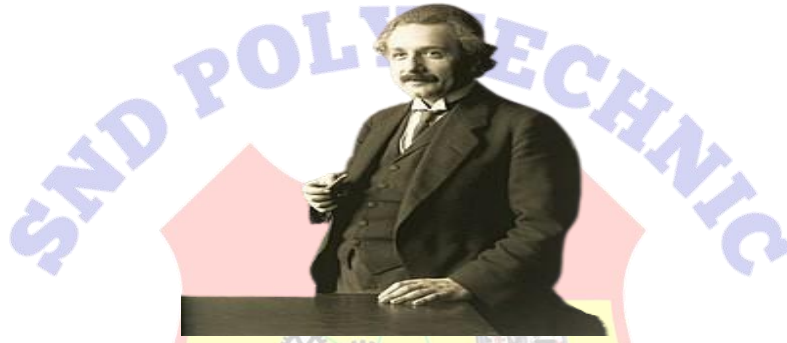
दिनांक:- 18 / 03 / 2024

Birth Anniversary of Albert Einstein

अल्बर्ट आइन्स्टाईन यांची जयंती

Jagdamba Education Society's

14 Mar 1879 – 18 Apr 1955

नाव	अल्बर्ट आइन्स्टाईन
जन्म	14 मार्च 1879
जन्म स्थान	उल्म, वुर्टेम्बर्ग, जर्मनी
मृत्यू	18 एप्रिल 1955
मृत्यूचे ठिकाण	प्रिन्स्टन, न्यू जर्सी, यू.एस.
शिक्षण	झुरिचमधील फेडरल पॉलिटेक्निक स्कूल, झुरिच विद्यापीठ (पीएचडी)
पुरस्कार आणि सन्मान	कोपली पदक (1925), नोबेल पारितोषिक (1921)
अभ्यासाचे विषय	ब्राउनियन गती, गुरुत्वीय लहरी, प्रकाश, फोटॉन युनिफाइड फील्ड सिद्धांत
साठी प्रसिद्ध	सामान्य सापेक्षता विशेष सापेक्षता फोटोइलेक्ट्रिक प्रभाव

अल्बर्ट आइन्स्टाईनचे प्रारंभिक जीवन आणि शिक्षण:

14 मार्च 1879 रोजी त्यांचा जन्म जर्मनीतील उल्म, वुर्टेम्बर्ग येथे एका धर्मनिरपेक्ष, मध्यमवर्गीय ज्यू कुटुंबात झाला. हर्मन आइन्स्टाईन हे त्यांचे वडील आणि पॉलिन कोच त्यांची आई होती. त्यांचे वडील एक फेदरबेड सेल्समन होते त्यांनी नंतर एक माफक प्रमाणात यशस्वी इलेक्ट्रोकेमिकल कारखाना चालवला.

मारिया ही अल्बर्ट आइन्स्टाईन यांना एक बहीण होती. नंतर त्यांचे कुटुंब म्युनिक येथे स्थलांतरित झाले, जिथे त्याने लुईटपोल्ड जिम्नॅशियममध्ये शिक्षण सुरू केले. त्याचे पालक नंतर इटलीमध्ये स्थलांतरित झाले, जिथे त्यांनी स्वित्झर्लंडमधील अराऊ येथे शिक्षण सुरू ठेवले. 1896 मध्ये त्यांनी झुरिचमधील स्विस फेडरल पॉलिटेक्निक स्कूलमध्ये प्रवेश घेतला.

तेथे त्यांना भौतिकशास्त्र आणि गणिताचे शिक्षक म्हणून प्रशिक्षण देण्यात आले. अल्बर्टने डिप्लोमा प्राप्त केला आणि 1901 मध्ये स्विस नागरिक झाले. त्यावेळी त्यांना अध्यापनाची नोकरी मिळाली नाही, पण स्विस पेटंट ऑफिसमध्ये तांत्रिक सहाय्यक म्हणून नोकरी मिळाली. 1905 मध्ये त्यांना डॉ. ची डिग्री मिळाली.

अल्बर्ट आइन्स्टाईन लिहितात की त्यांच्या सुरुवातीच्या काळात दोन आश्चर्यांचा त्यांच्यावर खोलवर परिणाम झाला. त्याची पहिली गाठ पडली ती कंपासशी. त्यावेळी ते पाच वर्षांचे होते. अदृश्य शक्ती सुई वळवू शकतात या वस्तुस्थितीमुळे ते गोंधळून गेले. दुसरे म्हणजे जेव्हा त्याने वयाच्या 12 व्या वर्षी भूमितीचे पुस्तक शोधले आणि त्यांना त्याचे “पवित्र छोटे भूमिती पुस्तक” असे नाव दिले.

अल्बर्ट आइन्स्टाईनची कारकीर्द/पदे

स्विस पेटंट ऑफिसमध्ये मोकळ्या वेळेत, त्याने आपल्या उल्लेखनीय कामाची निर्मिती केली. 1908 मध्ये त्यांची बर्न येथे प्रायव्हेटडोझंट म्हणून नियुक्ती झाली. 1909 मध्ये, त्यांची झुरिच येथे प्रोफेसर एक्स्ट्राऑर्डिनरी म्हणून नियुक्ती झाली आणि 1911 मध्ये त्यांची प्राग येथे सैद्धांतिक भौतिकशास्त्राचे प्राध्यापक म्हणून नियुक्ती झाली. अशीच पदे स्वीकारण्यासाठी तो पुढच्या वर्षी झुरिचला परतला.

1914 मध्ये, त्यांना कैसर विल्हेल्म फिजिकल इन्स्टिट्यूटचे संचालक आणि बर्लिन विद्यापीठातील प्राध्यापक म्हणून नियुक्त करण्यात आले. ते 1914 मध्ये जर्मन नागरिक झाले आणि 1933 पर्यंत बर्लिनमध्ये राहिले. 1940 मध्ये ते अमेरिकेचे नागरिक झाले आणि 1945 मध्ये त्यांच्या पदावरून निवृत्त झाले.

अल्बर्ट आइन्स्टाईन : वैज्ञानिक करिअर आणि शोध:

WWII नंतर, अल्बर्ट आइन्स्टाईन हे जागतिक सरकारच्या चळवळीतील प्रमुख व्यक्तिमत्व होते. त्यांना इस्रायल राज्याच्या अध्यक्षपदाची ऑफर देखील देण्यात आली होती, जी त्यांनी नाकारली आणि जेरुसलेमच्या हिब्रू विद्यापीठाची स्थापना करण्यासाठी त्यांनी डॉ. चेम वेझमन यांच्यासोबत काम केले.

भौतिकशास्त्रातील समस्या सोडवण्यात त्यांना नेहमीच रस होता आणि त्यासाठी त्यांची स्पष्ट दृष्टी आणि दृढनिश्चय होता. त्याने आपली रणनीती सानुकूलित केली आणि त्यांच्या ध्येयाच्या दिशेने मोठ्या पावलांची

कल्पना करण्यात सक्षम झाले. किंबहुना, त्यांने त्याच्या महत्त्वपूर्ण कामगिरीला प्रगतीच्या पुढील स्तरावरील आणखी एक पाऊल म्हणून पाहिले.

अल्बर्ट आइनस्टाइनने जेव्हा त्यांचे वैज्ञानिक कार्य सुरू केले तेव्हा न्यूटोनियन यांत्रिकीतील कमतरता ओळखल्या आणि त्यांचा विशेष सापेक्षता सिद्धांत इलेक्ट्रोमॅग्नेटिक फील्ड कायद्यांसह यांत्रिकी कायद्यांचा समेट करण्याच्या प्रयत्नातून उद्भवला.

त्यांनी शास्त्रीय सांख्यिकीय यांत्रिकी समस्यांवर तसेच क्वांटम सिद्धांतासह एकत्रित केलेल्या समस्यांवर काम केले. यामुळे रेणूंच्या ब्राउनियन हालचालीच्या स्पष्टीकरणाचा मार्ग मोकळा झाला. त्यांने कमी किरणोत्सर्गाच्या घनतेसह प्रकाशाच्या गुणधर्माची तपासणी केली आणि त्याच्या निरीक्षणे आणि सर्वेक्षणाने प्रकाशाच्या फोटॉन सिद्धांताचा पाया घातला.

अल्बर्ट आइन्स्टाईनचा शोध आणि योगदान:

बर्लिनच्या सुरुवातीच्या काळात, त्यांनी विशेष सापेक्षतेच्या सिद्धांताची योग्य व्याख्या मांडली आणि गुरुत्वाकर्षणाचा सिद्धांतही दिला. 1916 मध्ये त्यांनी सापेक्षतेच्या सामान्य सिद्धांतावर आपला शोधनिबंध प्रकाशित केला. यावेळी रेडिएशन थिअरी आणि स्टॅटिस्टिकल मेकॅनिक्सच्या समस्यांमध्येही त्यांनी योगदान दिले.

1920 च्या दशकात, त्यांनी क्वांटम सिद्धांताच्या संभाव्य व्याख्येवर काम करताना एकत्रित क्षेत्र सिद्धांत विकसित करण्यास सुरुवात केली. हे काम त्यांनी अमेरिकेत ठेवले.

मोनोअटॉमिक गॅसचा क्वांटम सिद्धांत विकसित करून त्यांनी सांख्यिकीय यांत्रिकीमध्ये योगदान दिले. त्यांनी अणु संक्रमण संभाव्यता आणि सापेक्षतावादी विश्वविज्ञान मध्ये देखील महत्त्वपूर्ण योगदान दिले.

सेवानिवृत्त झाल्यानंतर त्यांनी भौतिकशास्त्राच्या मूलभूत संकल्पनांना एकत्रित करण्याचे काम सुरू ठेवले. बहुसंख्य भौतिकशास्त्रज्ञ करतात त्या विरुद्ध भूमितीकरणाकडे त्यांनी संपर्क साधला.

अल्बर्ट आइन्स्टाईन पुरस्कार आणि सन्मान:

अनेक युरोपीय आणि अमेरिकन विद्यापीठांनी त्यांना विज्ञान, वैद्यक आणि तत्त्वज्ञान या विषयात मानद डॉक्टरेट दिली.

1. बर्नार्ड पदक (1920)
2. भौतिकशास्त्रातील नोबेल पारितोषिक (1921)
3. मॅट्युची पदक (1921)
4. ForMemRS (1921)
5. कोपली पदक (1925)
6. सुवर्ण पदक (1926)

7. मॅक्स प्लँक पदक (1929)
8. बेंजामिन फ्रँकलिन पदक (1935)
9. राष्ट्रीय विज्ञान अकादमीचे सदस्य (1942)
10. टाइम पर्सन ऑफ द सेंचुरी (1999)

अल्बर्ट आइन्स्टाईन: महत्वाची कामे त्यांच्या महत्त्वपूर्ण कार्यामध्ये हे समाविष्ट आहे;

1. विशेष सापेक्षता सिद्धांत (1905),
2. सापेक्षता (इंग्रजी भाषांतर, 1920 आणि 1950),
3. सापेक्षतेचा सामान्य सिद्धांत (1916),
4. ब्राउनियन चळवळीच्या सिद्धांतावरील तपास (1926), आणि
5. भौतिकशास्त्राची उत्क्रांती (1938)

अशास्त्रीय कार्ये:

1. झिओनिझम बद्दल (1930),
2. युद्ध का? (1933),
3. माझे तत्वज्ञान (1934),
4. माझ्या नंतरच्या वर्षांपैकी (1950)

अल्बर्ट आइन्स्टाईन वारसा:

1. आइन्स्टाईनचे कार्य यशस्वी भौतिकशास्त्रज्ञांना नोबेल पारितोषिक मिळवून देत आहे.
2. 1995 मध्ये, बोस-आइन्स्टाईन कंडेन्सेटच्या शोधामुळे नोबेल पारितोषिक मिळाले.
3. आता हजारो कृष्णविवर (Black Hole) अस्तित्वात आहेत.
4. याशिवाय, अवकाश उपग्रहांच्या नवीन पिढ्यांनी आइन्स्टाईनच्या विश्वविज्ञानाचे प्रमाणीकरण करणे सुरू ठेवले आहे

Mr. U. D. Mulani

LIBRARIAN
MR.U.D. MULANI
SND POLYTECHNIC
YEOLA-423401

Prof. U. B. Jadhav

PRINCIPAL
PROF.U.B JADHAV
SND POLYTECHNIC
YEOLA-423401